VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Lausunto

VNK
Strategiaosasto

Virhe. Tuntematon asiakirjan ominaisuuden nimi.

Tulevaisuusvaliokunnalle

Asia K 3/2019 vp Hallituksen vuosikertomus 2018

Lausunto liittyen ministeriöiden jatkuvaan ennakointiin, tulevaisuusselontekoprosessiin ja pitkän aikavälin politiikan kehittämiseen. Lausunnon kontekstina on tulevaisuusvaliokunnan kiinnostus erityisesti seuraavien ponsien tarpeellisuuden arviointiin ja toteutumisen seurantaan:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto:

> *1. tekee tulevaisuusselonteon myös tulevaisuudessa kahdessa osassa dialogisuuden ja osallistamisen edistämiseksi (VNS 6/2017 vp – EK 2/2018 vp)*

Tulevaisuusselontekoprosessi nykyiselle hallituskaudelle (2019 ->) ei ole vielä käynnistynyt. Eduskunnan ponnet ovat valmistelun lähtökohtia, mutta tarkempi suunnitelma tehdään myöhemmin.

> *9. edistää laajaa, avointa ja moniarvoista arvokeskustelua työn tulevaisuudesta ja siitä, minkälaisen yhteiskunnan me haluamme; tällä tavalla lisätään luottamusta tulevaisuuteen ja osallistetaan ihmiset mukaan tulevaisuuden tekemiseen. (VNS 6/2017 vp – EK 2/2018 vp)*

Ponsi kiinnittyy Tulevaisuusselontekoon työn murroksesta ja työn murros pysyy vaikuttavana ilmiönä ja painopisteenä valtioneuvoston työssä; nykyisessä hallitusohjelmassa työn murros vaikuttaa etenkin osaamisen ja sosiaaliturvan uudistamisen kokonaisuuksissa (ks. Antti Rinteen hallituksen ohjelma, luvut 3.5 Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi, 3.6 Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi sekä 3.7 Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi).

Laaja, avoin ja moniarvoinen keskustelu koskee toki laaja-alaisesti kaikkia keskeisiä tulevaisuuden ilmiöitä ja on syytä ajatella ponsi laajemmin, kuin pelkästään työn tulevaisuuden kontekstissa.

> *9. kehittää tulevaisuusselonteon vaikuttavuutta siten, että tulevaisuusselonteon valmistelu kiinnitetään paremmin ministeriöiden yhteiseen ja jatkuvaan ennakointiin; Ministeriöiden yhteisen ja jatkuvan tulevaisuustyön yhteen kerääwä julkaisu voi toimia tulevaisuusselonteon ensimmäisenä, yhteistä ymmärrystä rakentavana osana; Tulevaisuusselonteon toisessa osassa valtioneuvosto voi valintansa mukaan avata paremmin jonkin tai jotkut selvityksessä esille nousseista ilmiöistä; Selontekomenettely mahdollistaa samalla sen, että myös eduskunta voi ottaa kantaa sekä ministeriöiden tulevaisuustyöhön että myös valtioneuvoston valitsemaan kärkiteemaan. (VNS 5/2018 vp – EK 48/2018 vp)*

Koska tulevaisuusselontekoprosessi ei ole vielä käynnistynyt, toteuttamisen tavat ovat vielä auki. Suunnitelmamme on kuitenkin tukeutua laajemmin ministeriöiden yhteiseen, jatkuvaan ennakointiin. Liitteessä 1 esitellään alustava suunnitelma.

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Lausunto

VNK
Strategiaosasto

Virhe. Tuntematon asiakirjan ominaisuuden nimi.

Pitkän aikavälin politiikka nousee esiin Antti Rinteen hallituksen ohjelmassa, mm. tehdyissä lupauksissa politiikan uudistamisesta.

Hallitus on sitoutunut ottamaan huomioon pitkän aikavälin tavoitteet ja toteuttamaan parlamentaarista yhteistyötä valtioneuvoston ja eduskunnan välillä. Kehittämällä uusia eduskunnan ja valtioneuvoston välisiä yhteistoimintakäytäntöjä voidaan pitkän aikavälin tavoitteet saada toteutumaan. Esimerkkejä pitkän aikavälin politiikan kehittämisen suunnista:

Parlamentaarinen komiteatyö suurten rakenne- ja muiden uudistusten valmisteluun

- Vahvistetaan avoimuutta, osallisuutta ja laajaa tietopohjaa
- Tukena monipuoliset työvälineet (mm. selvitykset, tutkimukset, vaikutusarviot, ennakointi, tiedepaneelit, kokeilut, vuorovaikutus / dialogi / kuulemismenettelyt)
- Useita sisällöllisiä pitkän aikavälin aiheita; hallitusohjelmassa mm. sosiaaliturvan uudistuksen valmistelu tutkimusperusteisesti ja laajasti osallistaen, ilmasto- ja ympäristöystävällinen ruokajärjestelmä 2030, kestävän kehityksen tiekartta jne.

Laajojen yhteiskunnallisten kokeilujen parlamentaarinen valmistelu

- Laajat yhteiskunnalliset kokeilut voisivat hyötyä siitä, että niitä valmisteltaisiin yhteistyössä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa. Myös kokeilujen valmisteluun saataisiin näin paremmin aikaa. Yhteiskunnallisten kokeilujen hyödynnettävyys saattaisi myös kasvaa, kun ne eivät leimautuisi vain tietyn hallituksen hankkeiksi, vaan kaikki puolueet sitoutuisivat kokeilujen tekemiseen ja hyödyntämiseen.
- Voisiko eduskunta toimia yhtenä hubina yhteiskuntaa kehittävälle systemaattiselle kokeilutoiminnalle? Tällä hetkellä eduskunnassa toimii sisäinen tietopalvelu, joka tekee riippumatonta vaikutusarviointia poliittisen päätöksenteon tueksi. Kokeilujen valmistelu ja koordinointi voisi sopia sisäisen tietopalvelun tavoitteisiin ja tarjoaisi työkaluja myös dynaamisten vaikutusten selvittämiseksi.

Eduskunnan ja valtioneuvoston suunnitelmallinen yhteistyö

- Systemaattiseen yhteistyöhön mm. poliittisen ja virkamiesjohdon tapaamisten, viikkokalentereiden yhteensovittamisen ja myös lainsäädännön etenemisen suhteen tarvitaan tiiviimpää vuorovaikutusta eduskunnan ja valtioneuvoston välillä.
- Käytännön vuorovaikutusta VNK:n poliittisen johdon ja tulevaisuusvaliokunnan välillä voi toteuttaa mm. järjestämällä säännöllisiä yhteisiä taustatilaisuuksia eri teemoista.

LIITE 1: Valtioneuvoston tulevaisuustyön suunnitelma

Lisätietoja:
Kaisa Oksanen, FT
Johtava asiantuntija
Valtioneuvoston kanslia
kaisa.oksanen@vnk.fi
050 465 9495